



בש"פ 2842/17 - האיל הייב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2842/17

כבוד השופט י' דנציגר
האיל הייב

לפני:
העורר:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

עו"ד דביר גל

בשם העורר:

עו"ד עדי שגב

בשם המשיבה:

החלטה

לפני ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת (השופטת ר' גלפז) מיום 28.2.2017 במ"ת 37450-02-17.

רקע

1. נגד העורר ו-26 נאשמים נוספים הוגש כתב אישום מתוקן המחזיק 50 אישומים. על פי כתב האישום, הנאשמים ואחרים התאגדו, בתקופה שבין ראשית שנת 2012 ועד לראשית שנת 2017, בארגון פשיעה אשר קנה לעצמו שליטה בתחום דמי החסות באיזור הצפון (להלן: הארגון). ראשי הארגון דאגו להפצת שמו של הארגון באמצעות מדבקות ועליהם הכיתוב "רעם", אותן הדביקו באתרי הבניה ועל כלים אשר זכו להגנתם, בתמורה ל"דמי חסות". באמצעות המדבקות, התריעו אנשי הארגון על שליטתם במקום, והרתיעו גורמים עברייניים אחרים מלהתקרב לאתרים ולכלים. כללים אשר הוצבו באיזור הגיאוגרפי הרלבנטי ללא מדבקות, נגרמו נזקים שעלותם עשרות ומאות אלפי שקלים.

עמוד 1



הנאשמים פעלו באופן מאורגן ומתוחכם על מנת ליצור לדמי החסות חזות חוקית ולגיטימית, תחת מטרייתן של חברות שמירה ואבטחה רשומות ובעלות היתרים כדין, אשר היו, הלכה למעשה, בשליטת ארגון הפשיעה. הם דאגו להנפקת חשבוניות כוזבות, ולהלבנת הכספים ששולמו כדמי חסות, בסך כולל של מיליוני שקלים, באמצעות חברות השמירה, תוך שימוש בחברות קש אחרות, ובעסקים למתן שירותי מטבע. העורר הוא הנאשם 6 בכתב האישום, והוא אביו של הנאשם 1, גולן הייב (להלן: גולן), אשר עמד בראש הארגון, ביחד עם דודו פרג' הייב (להלן: פרג').

האישום ה-21 הוא האישום הרלבנטי היחיד לעניינו של העורר. לפי אישום זה, סעיד בטחיש (להלן: סעיד) עבד כקבלן לביצוע עבודות עפר ופיתוח באיזור הצפון, ובין היתר באתר בחצור (להלן: האתר). סעיד הבין מנסיונו, כי על מנת שלא ייגרם נזק לכלים שבבעלותו, אין די בהעסקת שומרים, אלא עליו לשלם "דמי חסות" לארגון. לפיכך, פנה במהלך חודש דצמבר 2016 לגולן ולפרג', וסיכם עמם על תשלום דמי חסות בתמורה לכך שלא ייגב ציוד מהאתר על ידי גורמים עבריינים, ולא ייגרם לו נזק. גולן ופרג' דרשו עבור שירותיהם סכום של 300 ש"ח ליום. סעיד זכה לחסותו של הארגון במשך יום עבודה אחד בלבד בתקופה הרלבנטית, טרם מעצרו של גולן, ולא הספיק לשלם את דמי החסות שסוכם עליהם. בסוף חודש ינואר 2017 ולאחר מעצרו של גולן בפרשה זו, פנה העורר לאביו של סעיד, עטאללה בטחיש (להלן: בטחיש), והודיע לו כי עליו להמשיך לשלם דמי חסות לארגון, וכי הארגון ממשיך לפעול על אף מעצרו של גולן, וימשיך להגן עליו מפני נזק וגניבות תמורת דמי חסות, כפי שסוכם עם גולן.

בגין מעשים אלה, מואשם העורר בעבירות של סחיטה באיומים, לפי סעיף 428 רישא + סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), יחד עם סעיף 3 לחוק המאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003; וניסיון עושק, לפי סעיפים 25 + 29 + 431 לחוק.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה למעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. בהחלטתו מיום 28.2.2017, היא מושא הערר דנן, דן תחילה בית המשפט המחוזי בשאלת קיומן של ראיות לכאורה. הראיה העיקרית שהוצגה לפני בית המשפט הייתה עדותו של בטחיש. על פי עדותו, בטחיש סיים את עבודתו וישב ברכבו עם אדם נוסף, בהא סלימאן מסעוד (להלן: מסעוד), העובד עימו כמפעיל מחפרון. בעודם יושבים ברכב, ניגש אליהם אדם אשר טען כי הוא אביו של גולן, ואמר להם כי הסדרי השמירה ממשיכים כרגיל על אף מעצרו של גולן. בטחיש מסר כי מעולם לא ראה שומר, אך על רכב הבאגר אותו הפעיל מודבקות מדבקה של חברת השמירה "רע"מ עבודות שמירה וניקיון". גם מסעוד מסר שמעולם לא ראה שומר באתר העבודה. בית המשפט קבע כי מסעוד ובטחיש מסרו גרסאות זהות זו לזו ביחס לדברים שנאמרו על ידי העורר, ושניהם מסרו תיאור של העורר, ואף זיהו אותו בתצלום שהוצג להם. ראיות נוספות שהוצגו לבית המשפט היו המחאות של חברת האבטחה "מקיפי מרום 300 בע"מ" (להלן: מקיפי מרום), הרשומים לפקודת העורר, זאת ללא מתן הסבר כלשהו מצידו. בית המשפט ציין עוד, כי העורר הכחיש בהודעותיו את המיוחס לו, וטען כי הוא עובד בשמירה ואינו זוכר באיזה אתר היה מוצב במועד שבו בוצעו העבירות המיוחסות לו. כמו כן, העורר טען כי הוא מכיר את בטחיש, אולם הוא הכחיש מכל וכל כי אמר לו את הדברים המיוחסים לו. בית המשפט קבע כי די באמור לצורך הקביעה כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של העורר, ואין בהכחשת העורר את המיוחס לו כדי להחליש מעוצמתן של הראיות. כמו כן, נקבע כי על אף שהדברים שהשמיע העורר היו מרומזים ולא נאמרו באופן ישיר, הרי שנוכח העובדה כי הם נאמרו על רקע המסכת הכוללת של האירועים המפורטים בכתב האישום, ניתן לקבוע בשלב זה כי מדובר באיומים.

באשר לעילת המעצר; בית המשפט עמד על המסוכנות הטבועה בעבירות רכוש, אשר עשויות, בנסיבות מסוימות, לסכן את ביטחון הציבור ובכך להקים עילת מעצר. צוין, כי כאשר עסקין בעבירות רכוש המבוצעות במסגרת ארגון



פשיעה, המסוכנות מתגברת עוד יותר. בית המשפט הטעים, כי בחינת נסיבותיו הפרטניות של העורר מעלה כי חלקו בפרשה מושא כתב האישום פחות באופן יחסי, וכן פירט כי לא היה מדובר באירוע בעל אופי אלים. מעבר לכך, מסקירת עברו הפלילי, עולה כי ההרשעה האחרונה שלו הייתה בשנת 2000, ועל כן משקלו של העבר הפלילי נמוך. עם זאת, נקבע כי קיימת עילת מעצר בעניין דנא.

באשר לחלופת מעצר; בית המשפט ציין כי הגם שקיימת בפסיקה נטייה להחמיר בנושא של מעצר עד תום ההליכים במקרי סחיטה באיומים, הרי שבמקרה דנן ניתן להורות על שחרור העורר לחלופת מעצר, בתנאים אשר ייקבעו, וזאת אף בלי להיזקק לתסקיר מעצר בעניינו. נוכח זאת, קבע בית המשפט כי ככל שתוצג לפניו חלופה מתאימה על ידי העורר, ניתן יהיה לשקול שחרורו.

בהמשך לכך הוצגה לפני בית המשפט חלופה מטעם העורר. לאחר ששמע את המפקחים המוצעים, קבע בית המשפט כי אלו מבינים היטב את הנדרש מהם במסגרת תפקיד הפיקוח, מודעים לעבירות בהן מואשם העורר, וכן כי יש בשמירתם עליו כדי להפחית את המסוכנות הנשקפת ממנו. אשר על כן, שוחרר העורר למעצר בית מלא בדירתו של מר אברהם הייב בקרית שמונה, בפיקוח מי משני המפקחים, גב' ודחה הייב ומר אימאן הייב, כאשר נדרש פיקוח של מפקח אחד מבין השניים בכל רגע נתון. כמו כן, נקבע כי העורר יפקיד סך של 10,000 ש"ח בקופת בית המשפט כערבות עצמית להבטחת תנאי השחרור; תופקד ערבות עצמית על הסכום האמור; המפקחים יחתמו כל אחד מהם על ערבות צד ג' בסך 10,000 ש"ח; העורר יפקיד את דרכונו במשטרת ישראל לא יאוחר מיום 1.3.2017; והעורר יתייבב בבית המשפט ובמשטרת ישראל בכל עת שיקרא. יצוין כי ביום 2.3.2017 קבע בית המשפט בהחלטה משלימה כי כתובת מעצר הבית תועבר לעיר קצרין.

מכאן הערר שלפני.

תמצית טענות הצדדים

3. העורר טוען - באמצעות בא-כוחו, עו"ד גיל דביר - כי בית המשפט המחוזי שגה עת קבע כי ישנן ראיות לכאורה נגדו. נטען, כי בהתאם לכתב האישום, הארגון פעל במשך חמש שנים תמימות (בין השנים 2012-2017), כאשר בכל אותן שנים העורר כלל לא היה קשור לפעילותו, ואף לא ידע אודות מעשי האלימות של אנשיו. עוד נטען, כי המפגש בין העורר לבין בטחיש היה נטול אלימות פיזית או מילולית, וכי העורר לא נשא נשק. יתר על כן, נטען כי בטחיש כלל לא התלונן על הדברים שאמר לו העורר במסגרת חילופי הדברים ביניהם, וכי הודעתו בעניין נגבתה ביוזמת המשטרה וללא כל הבעת חשש מצידו, למעט החשש כי כלי העבודה שלו יוותרו ללא שמירה. באשר לחלופת המעצר; העורר טוען כי נוכח חלקו הפחות בפרשה, ונוכח היותו אדם נורמטיבי הנעדר עבר פלילי במשך למעלה מ-15 שנים, אין מקום להחזיקו במעצר בית מלא מחוץ לאיזור מגוריו, בייחוד כאשר מדובר בתיק אשר כתב האישום בו מחזיק כ-80 עמודים, ומנויים בו למעלה מ-300 עדי תביעה, ועל כן סביר להניח שניהולו יארך זמן רב.

4. המשיבה טוענת - באמצעות בא-כוחה, עו"ד עדי שגב - כי העובדה שהעורר הכחיש בחקירותיו את עצם קיומה של השיחה הנטענת עם בטחיש, מצביעה על כך שהיא לא הייתה שיחה "תמימה", כי אם שיחה שמטרתה להעביר לבטחיש שפעילותו הפלילית של הארגון תימשך כסדרה. באשר לשיחה עצמה; המשיבה טוענת כי הגם שלכאורה



אמירותיו של העורר במפגש לא עלו לכדי איומים מפורשים, העובדה שהוא ציין כי הוא אביו של גולן יצרה זיקה בינו לבין הארגון ופועלו, באופן אשר יצר איום משתמע. יתר על כן, נטען כי קיימות ראיות נוספות בתיק, ובהן המחאות הנושאות את שמו של העורר, שהתקבלו מחברת מקיפי מרום, וזאת בסתירה להודעתו של העורר במשטרה, בה מסר כי הוא אינו מכיר את החברה. ראיות אלה, ומכלול הנסיבות הקושרות את העורר לפעילות הארגון, מקיימות בשלב זה, לשיטת המשיבה, את הדרישה לראיות לכאורה. באשר לחלופת המעצר; המשיבה טוענת כי חלקו של העורר בכתב האישום אכן מצומצם יותר לכאורה מחלקם של נאשמים אחרים, ואולם נוכח העבירות המיוחסות לו, מעצר בית הינו חלופה ראויה.

דין והכרעה

5. לאחר שעיינתי בהודעת הערר, בחנתי את חומר הראיות שהגישו הצדדים, ושמעתי את טיעוניהם בדיון שנערך לפני, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות, הן ביחס לטענות העורר בדבר אי קיומן של ראיות לכאורה, והן ביחס לטענותיו בנוגע לחלופת המעצר.

6. כידוע, בית המשפט רשאי להורות על מעצרו של נאשם עד לתום ההליכים נגדו, אם נוכח לדעת כי ישנן ראיות לכאורה להוכחת אשמתו (סעיף 21(א)(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996). הדרישה בשלב זה של ההליך היא לתשתית ראיתית גולמית בלבד, המקימה סיכוי סביר להרשעה. ככלל, בית המשפט אינו נדרש בשלב זה לשאלות הקשורות במהימנות העדים ולסתירות המצויות בהודעותיהם במשטרה (ראו למשל: בש"פ 6393/13 שפק נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (20.10.2013); בש"פ 3550/14 פלוינית נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (5.6.2014); בש"פ 4427/15 מסיקה נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (8.7.2015)).

7. מעיון בתמלילי הודעותיהם במשטרה של בטחיש ושל מסעוד, עולה כי השניים מסרו גרסאות אחידות להתרחשויות במפגש ביניהם לבין העורר. כך, הן בטחיש והן מסעוד מסרו כי אותו מפגש מושא כתב האישום התרחש בתום יום העבודה (שורה 10 להודעת בטחיש מיום 5.2.2017; שורה 13 להודעת מסעוד מיום 5.2.2017), ביום חמישי ככל הנראה (בטחיש מסר כי היה זה יום חמישי או שישי (שורה 8) ומסעוד מסר כי לפי זכרונו היה זה יום חמישי (שורה 12)); שניהם מסרו כי האדם שבא לשוחח איתם היה אדם מבוגר (שורות 14 ו-22 להודעת בטחיש; שורה 14 להודעת מסעוד), ושניהם אישרו כי תמונתו של העורר אשר הוצגה להם היא תמונתו של האדם ששוחח עימם (שורה 23 להמשך הודעתו של בטחיש; שורה 24 להודעת מסעוד); ובאשר למוצא פיו של העורר; שניהם מסרו כי העורר הציג את עצמו כאביו של גולן. בטחיש מסר כי העורר אמר לו "גולן נעצר וגם אח שלו הקטן נעצר, אבל הוא יוצא בקרוב, השמירה ממשיכה רגיל, אין לכם מה לפחד, הכל רגוע" (שורות 15-16 להודעת בטחיש). מסעוד מסר כי העורר אמר "הכל בסדר וגולן עצור וגם אח שלו הקטן של גולן עצור אבל הם יצאו בקרוב מהכלא והכל בסדר עם השמירה ואין שום הבעיה" (שורות 14-16 להודעת מסעוד). יתר על כן, שניהם מסרו בהודעותיהם כי מעולם לא ראו שומר באתר (שורה 2 להמשך הודעתו של בטחיש; שורה 9 להודעת מסעוד), ויש בדברים אלו כדי לחזק את החשד לפיו הארגון לא סיפק שירותי אבטחה בפועל.

אמנם, עולה איפוא כי העורר לא השמיע, על פניו, איומים מפורשים וברורים לעבר בטחיש. לא זו אף זו, נראה שהשיחה כולה היתה נטולת אלימות, מילולית או פיזית, והעורר אף הגיע למפגש בגפו (ראו שורה 20 להודעתו של מסעוד). יתר על כן, וכפי שטוען העורר, עולה כי החשש היחיד שהתעורר בליבו של בטחיש בעת המפגש נגע לביטחון כליו. אם כן, ניתן לומר כי העורר ביקש להעביר לבטחיש מסר של "עסקים כרגיל" – פעילותו של הארגון ממשיכה כסדרה, גם בהיעדרם של "קודקודיו". ואולם, נוכח ההקשר שבהם נאמרו הדברים, סבורני שדבריו של העורר לא היו



צריכים להיאמר באופן מפורש על מנת שייתפשו על ידי השומעים אותם כאיום. לא אחת נקבע בבית משפט זה, כי איום "אינו חייב להיות איום מפורש ובמפגיע; יכול שיהא משתמע, מרומז או עקיף. מאיים 'מתוחכם' יימנע מאיום מפורש, אלא ישתמש בלשון 'תמימה' לכאורה, אשר תשיג אותה מטרה מבלי להביאו בגדרי איום מפורש" [בש"פ 5953/10 אלפרון נ' מדינת ישראל, פסקה ט (6.9.2010) (להלן: ענין אלפרון)]. כן השוו, בהקשר שונה, לדברי הנשיאה ד' בייניש בעש"מ 4790/04 מדינת ישראל נ' בן חיים, פ"ד ס(1) 257, 268 (2005)]. בענייננו, אני מוצא שיש באמירותיו של העורר, כפי שאלו נלמדות מהודעות בטחיש ומסעוד, כדי לבסס בשלב זה ראשית ראיה לעבירות המיוחסות לו.

באשר להמחאות ולתלושי המשכורת שהוצגו לפני; המשיבה הציגה, בין היתר, שתי המחאות מטעם חברת מקיפי מרום אשר שולמו לפקודת העורר (האחד בסך 8,000 ש"ח והשני בסך 9,093 ש"ח) וכן תלושי משכורת של העורר ממקיפי מרום, לחודשים ינואר ומרץ 2016. כמו כן, הוצגו תלושי משכורת של העורר מחברת אבטחה אחרת, בשם "חוד אבטחה בע"מ". בחקירתו במשטרה מיום 7.2.2017, במסגרתה נשאל האם הוא מכיר את חברת מקיפי מרום, השיב העורר בשלילה. כמו כן השיב העורר בשלילה כאשר נשאל האם קיבל המחאות ממי מחברות האבטחה. מעיון בחקירותיו של העורר במשטרה, התרשמתי כי רב הנסתר על הגלוי בכל הנוגע לקשריו של העורר לחברות האבטחה השונות, כמו גם חלקן של חברות האבטחה בפרשה כולה. דברים אלו יתבררו בהליך העיקרי, אולם הכחשותיו של העורר בשלב זה, העומדות בסתירה לתלושי המשכורות וההמחאות שהוצגו, בהחלט מעוררים תמיהה.

אם כן, הגם שלא הונח לפני מסד ראיתי מקיף למעורבותו של העורר בפעילות הארגון, ואף שניכר כי חלקו בפרשה אינו מרכזי, אני סבור כי לא נפל פגם בקביעת בית המשפט המחוזי בדבר קיומה של תשתית ראיתית לכאורית גולמית בשלב זה של ההליך, שדי בה לשם מעצרו של העורר.

8. לא מצאתי כי יש עילה להתערבותי גם בקביעת בית המשפט כי בנסיבות העניין, משנמצא כי קיימת תשתית ראיתית לכאורית נגד העורר, קמה גם עילת מעצר נגדו.

9. באשר לטענות שעניין חלופת המעצר; אומר כבר עתה כי אני סבור שיש להקל לעת הזו בתנאי מעצרו של העורר. בית משפט זה קבע לא אחת, כי אדם המואשם בעבירת סחיטה באיומים לא ישוחרר, ככלל, לחלופת מעצר, שכן בעבירה זו טבועה מסוכנות, כמו גם חשש לשיבוש הליכי משפט [ראו למשל: ענין אלפרון, פסקה י; בש"פ 5794/16 מדינת ישראל נ' טיירי, פסקה 41 (18.8.2016); בש"פ 7942/16 קריחלי נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (3.11.2016)]. בענייננו, ועל אף האמור לעיל, בית המשפט המחוזי מצא לנכון לשחרר את העורר למעצר בית בתנאים מגבילים, וזאת בין היתר נוכח חלקו המשני בפרשה וכן נוכח העובדה שלא ביצע עבירות פליליות במשך למעלה מ-15 שנים. החלטה זו היא החלטה סבירה וראויה לטעמי, ואני סבור שיש מקום להתערב בה. יש לזכור כי לעורר מיוחסות עבירות במסגרת ארגון אשר לכאורה הילך אימים על אנשים ועסקים רבים מרמת הגולן ועד הגליל, במשך תקופה ארוכה, כאשר רק לאחרונה הסתיימה פעילותו (ראשית שנת 2017). נוכח זאת, אני סבור כי רמת המסוכנות הנשקפת מן העורר בשלב זה אינה מצדיקה שחרורו ממעצר בית. עם זאת, נהיר כי בחלוף הזמן תהא פתוחה בפני העורר הדרך לשוב ולפנות לבית המשפט המחוזי בבקשה לבטל את מעצרו, או להקל בתנאיו.

10. אשר על כן, הערר נדחה.

ניתנה היום, י"ג בניסן התשע"ז (9.4.2017).



ש ו פ ט
